

Llei 17/2008

de la

Seguretat Social

Estructura

Art. 6

- **Una branca general**
 - ✓ Prestacions de reembossament
 - ✓ Incapacitat temporal
 - ✓ Maternitat i paternitat
 - ✓ Risc durant l'embaràs (**art. 31 de la Llei 34/2008 de la seguretat i la salut en el treball**)
 - ✓ Invalidesa
 - ✓ Capital per defunció
 - ✓ Pensions d'orfenesa
 - ✓ Pensions d'invalidesa (fins als 65 anys)

- **Una branca jubilació**
 - ✓ Pensions de jubilació i capital de jubilació
 - ✓ Pensions de reversió: viduïtat temporal i vitalícia

- **Una branca prestacions familiars**
 - ✓ Prestació familiar per fills a càrrec
 - ✓ Prestació familiar per naixement o adopció

■ **Persones assegurades directes**

- ✓ Són persones assegurades directes les persones cotitzants ja sigui en el règim general o en qualsevol dels règims especials.

↪ Règim general

- ⇒ Persones assalariades i assimilades
- ⇒ Persones que realitzen una activitat per compte propi
- ⇒ Persones pensionades

↪ Règims especials

- ⇒ Els orfes de pare i mare i les altres persones la tutela o guarda dels quals es confia a l'Estat
- ⇒ Les persones internades en establiments penitenciaris
- ⇒ Les persones amb discapacitat
- ⇒ Les persones assegurades voluntàries a la branca de jubilació (**art. 223**)
- ⇒ Les persones assalariades que cobren una retribució inferior al salari mínim i són assegurades indirectes (**art. 224**)
- ⇒ Les persones prejubilades

Art. 18

▪ **Persones assalariades i assimilades**

- ✓ Les persones assalariades.
- ✓ Els socis que presten un servei o realitzen una obra per compte de la societat de la qual són socis, sota la direcció dels òrgans socials a canvi d'una remuneració*.
- ✓ Les persones que treballen a la funció pública.
- ✓ Les persones que ocupen càrrecs públics i/o polítics remunerats.
- ✓ Pastors.

* **Art. 9 Llei 35/2008 del codi de relacions laborals**

Art. 19

- **Persones que realitzen una activitat per compte propi**
 - ✓ Tota persona que exerceix una professió liberal o que és titular d'un comerç, indústria o d'una explotació agrícola o ramadera.
 - ✓ Els administradors de societats que no siguin al mateix temps persones assalariades sempre que resideixin legalment a Andorra.
 - ✓ El cònjuge de la persona que exerceix una activitat econòmica sempre que exerceixi una activitat efectiva en el comerç o indústria.
 - ✓ Els familiars de la persona que exerceix una activitat econòmica excepte en el cas del cònjuge si no són assalariats.
 - ✓ Les persones que tenen un contracte de parceria.

Afiliació, i, Utilització dels mitjans electrònics, informàtics o telemàtics

Art. 25 a 31

■ **Afiliació de les persones assalariades i assimilades**

- ✓ Les empreses han de sol·licitar l'afiliació al sistema, en el termini de 3 dies (hàbils).
- ✓ Si l'empresa no compleix l'obligació d'afiliar-les. L'assalariat ho pot sol·licitar directament.
- ✓ La CASS pot d'ofici efectuar l'afiliació quan comprovi l'incompliment de l'obligació de sol·licitar l'afiliació tant per part de les persones assalariades com per l'empresa.

■ **Afiliació de les persones que realitzen una activitat per compte propi**

- ✓ Obligades a sol·licitar la seva afiliació, en el termini de 3 dies (hàbils).
- ✓ Disposen d'un termini de 3 anys per regular la seva situació (**disposició transitòria quarta**).

■ **Variació de dades de l'afiliació**

- ✓ L'empresa, l'assegurat directe o indirecte, les persones que realitzen una activitat per compte propi han de comunicar a la CASS qualsevol variació en el termini de 6 dies naturals.

Art. 38

La inscripció de l'empresa, l'afiliació, alta i baixa i variació de dades poden formalitzar-se també subministrant els documents i les dades corresponents per mitjans o procediments electrònics, informàtics o telemàtics, en les condicions que s'estableixin per reglament.

Obligatori / Voluntari

▪ **Obligatori per:**

- ✓ Persones assalariades i assimilades
- ✓ Persones que realitzen una activitat per compte propi (**disposició transitòria quarta**)
- ✓ Persones pensionades (per Govern o CASS)
- ✓ Persones que cobren un salari per sota del mínim de Govern i no poden ser assegurades indirectes
- ✓ Règims especials (**art. 219**):
 - ⇒ Orfes de pare i mare tutelats pel Govern
 - ⇒ Persones internades en establiments penitenciaris
 - ⇒ Persones amb discapacitat (**art. 20 de la Llei de garantia amb les persones amb discapacitat**)
 - ⇒ Persones prejubilades

▪ **Voluntari per:**

- ✓ Persones assegurades indirectes poden cotitzar només per vellesa (**art. 223 la base serà el salari mínim oficial**)
- ✓ Persones sense activitat que han cotitzat els últims 5 anys de forma ininterrompuda (**disposició transitòria cinquena**)

Cotització

Art. 94 a 95

■ **Obligatorietat de la cotització**

- ✓ La cotització a la seguretat social és obligatòria per a totes les persones que es troben dins de l'àmbit de l'aplicació d'aquesta Llei.
- ✓ L'obligació de cotitzar neix amb el començament del treball assalariat, l'activitat professional, la situació relacionada amb l'activitat de les persones incloses en els règims especials o en el començament de la percepció d'una prestació.
- ✓ La no presentació de la sol·licitud de l'afiliació i/o de l'alta no impedeix el naixement de l'obligació de cotitzar.
- ✓ En els casos que no se sol·liciti la baixa o es formuli fora de termini i en un model o mitjà diferent dels establerts, no s'extingeix l'obligació de cotitzar fins al dia que la CASS conegui la situació que determina la finalització de l'obligació de cotitzar.

Art. 96

■ Liquidació de les quotes

- ✓ Els períodes de liquidació de quotes es refereixen a mensualitats naturals completes i vençudes.
- ✓ Les cotitzacions han de pagar-se en el termini de 15 dies naturals següents al venciment del període de liquidació.
- ✓ La presentació dels documents de cotització és sempre obligatòria.

Cotització

Art. 97

■ **Definició**

- ✓ La cotització comprèn l'aportació de l'empresari i l'aportació del treballador.
- ✓ L'aportació del treballador en la cotització és del seu exclusiu càrrec. L'empresari descompta obligatòriament als seus treballadors, en el moment de fer efectives les seves retribucions l'aportació que correspongui a cadascun d'ells.
- ✓ L'empresari que, havent efectuat aquest descompte, no ingressi dins del termini les aportacions corresponents als seus treballadors incorre en responsabilitat davant seu i davant la CASS.
- ✓ La manca de pagament de les cotitzacions no comporta la pèrdua dels drets de les prestacions als treballadors assalariats.

La CASS procedeix al pagament d'aquestes prestacions, sense perjudici de la corresponent subrogació per a la repetició a l'empresari responsable.

Cotització

Art. 98

- **Base de cotització de les persones assalariades**
- ✓ La base de cotització està constituïda pel salari global, en els termes definits a la legislació laboral, les indemnitzacions i quitances i qualsevol altra remuneració que amb caràcter mensual tingui dret a percebre la persona assalariada.
- ✓ No es computa la participació al finançament per part de l'empresa a un pla complementari de jubilació per a la persona assalariada i la percepció dels avantatges o dels rendiments d'aquest pla.
- ✓ En cas de recuperació en forma de capital del pla de jubilació serà objecte de cotització en les modalitats establertes per reglament.

Cotització i prescripció

Art. 101

- **Cotització de les persones que realitzen una activitat econòmica per compte propi**
- ✓ La base de cotització és el salari global mensual mitjà cotitzat pel conjunt de les persones assalariades a la CASS de l'any natural immediatament anterior.
- ✓ Les cotitzacions de les persones que realitzen una activitat per compte propi les satisfà directament la persona interessada.
- ✓ El percentatge de cotització és el 20% (classe A).

Art. 109

- **Prescripció de les cotitzacions**
- ✓ Les cotitzacions prescriuen al cap de 5 anys.

Percentatges de cotització

Art. 100, 102 a 104 (cotitzacions)

Branca general	}	↻ Assalariat → Cotització 3% salari brut
		↻ Empresari → Cotització 7% salari brut
Branca jubilació	}	↻ Assalariat → Cotització $\left\{ \begin{array}{l} A \rightarrow 2,5 \% \\ B \rightarrow 5 \% \\ C \rightarrow 7,5\% \end{array} \right.$
		↻ Empresari → Cotització 7,5%
Branca general + Branca jubilació	}	A → 20 % → 5,5 % Assalariat + 14,5% Empresari
		B → 22,5 % → 8 % Assalariat + 14,5% Empresari
		C → 25 % → 10,5 % Assalariat + 14,5% Empresari

Recàrrecs

Art. 93

■ **Procediment**

- ✓ Transcorregut el termini reglamentari de pagament sense que s'hagi produït l'ingrés de les cotitzacions, es merita un recàrrec del 0,1% per cada dia de retard sobre l'import de les cotitzacions més un import fix equivalent al 10% del deute en cas de reincidència.
- ✓ En els supòsits de bona fe i d'absència de negligència greu o de reincidència, els recàrrecs es redueixen fins a un 30% si l'infractor ingressa l'import de la liquidació de les cotitzacions degudes a la CASS en el termini administratiu que se li indiqui.

Art. 120

- Assalariats i treballadors per compte propi (accident laboral o malaltia professional):
 - ✓ **1r dia**
- Assalariats i treballadors per compte propi (malaltia comuna o accident no laboral):

Primera feina:

- ✓ **25 dies cotitzats**

Feines posteriors (drets tancats):

- ✓ **15 dies treballats si < 12 mesos**
- ✓ **10 dies treballats en 2 mesos anteriors a la demanda de prestacions (12 a < 36 mesos cotitzats)**
- ✓ **5 dies treballats en 3 mesos anteriors a la demanda de prestacions (36 a < 60 mesos)**
- ✓ **Cap dia de carència si 60 mesos de cotització o més**

Art. 118.2

- Treballadors per compte propi
 - ✓ **Estar al corrent de pagament** (no es podrà emetre cap document de presa en càrrec i rebran les prestacions que els correspongui de manera retroactiva en el moment en què hagin fet el pagament corresponent).

Accident laboral

Art. 123

- ✓ S'entén per accident laboral tota lesió corporal que es produeix per un fet violent i exterior sobrevingut amb ocasió o per conseqüència de la feina que realitza, ja sigui com a persona assalariada o persona que realitza una activitat per compte propi.
- ✓ És accident laboral quan les lesions es produeixen durant el temps i en el lloc de treball.
- ✓ És accident laboral l'accident que es produeix en el recorregut d'anar o de tornar entre el domicili i el lloc de treball únicament per les persones assalariades i assimilades.
- ✓ No és accident laboral l'accident produït per força major aliena al treball, ni aquell que tingui com a causa el dol de la persona treballadora accidentada, sigui assalariada o per compte propi.

Art. 124

- **Comunicació de la declaració d'accident laboral**
 - ✓ És obligació de l'empresa comunicar la declaració d'accident de les persones assalariades en el termini de 2 dies hàbils des de que s'ha produït l'accident.
 - ✓ És obligació de les persones que realitzen una activitat per compte propi comunicar la declaració d'accident en el termini de 2 dies hàbils des de que s'ha produït l'accident.
 - ✓ Les qüestions relacionades amb aquestes notificacions s'estableixen per reglament.

Prestacions de reembossament

Finalització de les prestacions

Art. 140

- ✓ Les prestacions atorgades com a conseqüència d'una malaltia o d'un accident constatats abans de la data del cessament laboral o de la finalització de l'activitat professional es continuen reembossant mentre duri la malaltia o els efectes de l'accident i mentre les persones resideixin a Andorra.
- ✓ Cessació activitat pels assalariats i pels treballadors per compte propi
 - ⇒ **60 dies si ha cotitzat < 6 mesos**
 - ⇒ **90 dies si ha cotitzat entre 6 mesos i 36**
 - ⇒ **120 dies si ha cotitzat més de 36 mesos**
- ✓ Si en el moment de la data del cessament o de la finalització es perceben prestacions econòmiques d'incapacitat temporal o maternitat, comencen a comptar des del moment en què finalitza el dret a percebre la prestació a la qual la persona beneficiària té dret.

Cotització de la branca general

Salari per a l'obertura de drets

Art. 99

- L'assalariat amb una base de cotització inferior al salari mínim mensual oficial, i que no pugui ser una persona assegurada indirecta, ha de complementar sempre la cotització fins arribar a la base mínima. Aquests complements no computen per tenir dret al complement no contributiu de les pensions de jubilació.

Art. 219 a 225

- Règims especials: salari mínim oficial mensual.

Art. 101.2

- Treballadors per compte propi: salari global mensual mitjà cotitzat pel conjunt de les persones assalariades a la CASS.

Prestacions de reembossament

Tarifes de responsabilitat CASS (100%)

Art. 135.5 a 135.8

- **Tenen el 100%:**
 - ✓ Orfes fins als 18 anys o fins al 25 en el cas que cursin estudis
- **Tenen el 100% (prèvia sol·licitud)**
 - ✓ Persones jubilades que tinguin revinguts totals inferiors a un import igual o inferior al salari mínim
 - ✓ Persones discapacitades que reben pensió de solidaritat (**art. 20 Llei de garantia de discapacitats**)
 - ✓ Persones amb invalideses que no poden exercir qualsevol activitat professional
 - ✓ Persones amb recursos econòmics insuficients (**establert per reglament**)
 - ✓ Despeses de tractaments de certes patologies establertes reglamentàriament
 - ✓ Altres supòsits establerts reglamentàriament

Prestacions familiars

Art. 207 a 216

Branca prestacions familiars { A càrrec de govern

- a) Prestació familiar per fills a càrrec
(a partir 2n fill, 10% salari mínim)
- b) Prestació familiar per naixement o adopció (50% salari mínim)

▪ Requisits **a) i b)**

1. Estar d'alta o situació d'alta amb una antelació mínima 36 mesos i haver cotitzat almenys 24.
A més les persones per compte propi: al corrent de pagament.
2. Tenir residència amb una antelació de 7 anys de forma ininterrompuda.
3. Els ingressos totals, en còmput anyal, pel nucli familiar amb 2 fills a càrrec, han d'ésser inferiors a un import equivalent a una vegada i mitja al salari global mensual mitjà cotitzat pel conjunt de les persones assalariades.
Aquest import s'incrementa en un 15% per cada fill a càrrec a partir del 2n.
4. Les modalitats per acreditar els ingressos totals percebuts s'estableixen per reglament.

Prestacions de reembossament

Prestadors convencionats i no convencionats

Art. 135 a 139

- Prestadors convencionats a Andorra
 - ✓ 75% tarifes de responsabilitat CASS

- Prestadors no convencionats
 - ✓ 33% tarifes de responsabilitat CASS

- Prestadors convencionats a l'estranger
 - ✓ 75% o 90% tarifes acordades en conveni

- Prestadors no convencionats a l'estranger
 - ✓ 33% tarifes CASS
 - ✓ Urgència*: 75% o 90% tarifes de responsabilitat CASS

Art. 139.3

* **Nota:** Si l'acte efectuat per un prestador de serveis de salut no convencionat s'ha produït en condicions d'urgència justificada i no hi ha cap prestador convencionat a l'àrea geogràfica en què s'ha produït la urgència, el reembossament de la prestació corresponent es fa en les mateixes condicions que si es tractés d'un prestador establert a Andorra que tingui signat un conveni amb la CASS.

Prestacions de reembossament

Règim d'atorgament de les prestacions

Art. 141

Règim de tercer pagador:

- Pagament directe al prestador de serveis en els casos següents:
 1. Prestacions derivades d'un accident de treball o malaltia professional
 2. Despeses derivades d'una hospitalització en un establiment convençionat
 3. Despeses de col·lectius que tenen dret al reembossament del 100%
 4. Altres prestacions o col·lectius que es prevegi per reglament
- En els casos de malaltia comuna o accident no laboral l'assegurat paga directament als prestadors i posteriorment la CASS efectua el reembossament que correspongui.

Prestacions d'incapacitat temporal

Art. 144

- **Metges convenionats:**
 - ✓ Emissió certificats per incapacitat temporal per la durada necessària i poden prescriure pròrroga.

- **Metges no convenionats:**
 - ✓ 7 dies i no poden prescriure pròrrogues.

- **Metges estrangers:**
 - ✓ En cas d'urgència poden emetre certificats per incapacitat temporal de 7 dies i poden prescriure pròrrogues en cas d'hospitalització.

Art. 145

- Per reglament s'establirà una taula que relacioni les patologies més corrents, el nombre de dies de baixa que correspon com a màxim a cada patologia i l'especialitat dels prestadors.

Branca general

Càlcul de les prestacions

Art. 121

- La base de càlcul d'una persona assalariada és el seu salari global mensual mitjà dels darrers dotze mesos treballats precedents a la data del fet causant.
- ✓ Si < 12 mesos la base de càlcul és el salari global mensual mitjà del període efectivament treballat.
- ✓ Si no existeix cap període declarat dins dels 12 mesos anteriors la base de càlcul és el salari global mitjà de la CASS.

- La base de càlcul d'una persona que realitza una activitat per compte propi correspon al salari global mitjà de la CASS.

Prestacions d'incapacitat temporal - Malaltia professional

Art. 147 – 156 a 160

- **Malaltia professional (art. 125):**

- ✓ Tota malaltia inclosa en la llista de malalties professionals que es contreu com a conseqüència del treball realitzat que està provocada per l'acció de circumstàncies, elements o substàncies que, per cada malaltia professional, s'estableixen a l'esmentada llista i sempre que la integritat del temps d'exposició es produeixi a Andorra.
- ✓ La llista de malalties professionals s'estableix per reglament.

- **Per malaltia professional i accident laboral:**

- ✓ A partir del 1r dia per a tots els assegurats directes (art. 148.1)
- ✓ 66% de la trentava part de la base de càlcul (1r mes) (art. 147)
- ✓ 80% de la trentava part de la base de càlcul (2n mes) (art. 147)

- **Per malaltia comuna i accident no laboral:**

- ✓ A partir del 3r dia (art. 148.2)
- ✓ 53% de la trentava part de la base de càlcul (1r mes) (art. 147)
- ✓ 70% de la trentava part de la base de càlcul (2n mes) (art. 147)

Prestacions de maternitat, de paternitat i de risc durant l'embaràs

Art. 152 a 161

■ Per maternitat :

- ✓ A partir del 1r dia (art. 154)
- ✓ 100% de la base de càlcul (art. 156)
- ✓ 16 setmanes maternitat i adopció (Llei 35/2008 del codi de relacions laborals)

■ Per paternitat :

- ✓ 2 setmanes de descans per paternitat (Llei 35/2008 del codi de relacions laborals en vigor 21/04/09)
- ✓ 100% de la base de càlcul
- ✓ Abans d'iniciar-se el període de descans el pare ha de notificar per escrit a l'empresa el període. L'empresa ho ha de notificar a la CASS.
- ✓ Aquest descans es pot sol.licitar des del dia següent a la finalització del període de 3 dies per reglament laboral o bé a partir de la finalització del període de descans de maternitat.
- ✓ Els assalariats subjectes al codi de relacions laborals tenen dret a sol.licitar aquest prestació a comptar del 21/04/09.
- ✓ Els treballadors per compte propi i els assalariats no subjectes al codi de relacions laborals tenen dret a partir de l'1/11/09.

Prestacions de maternitat, de paternitat i de risc durant l'embaràs

Art. 161

Per risc durant l'embaràs:

- ✓ 70% de la base de càlcul

Art. 31 de la Llei 34/2008 de la seguretat i la salut en el treball

- ✓ L'avaluació dels riscos comprèn la determinació de la naturalesa, el grau i la durada de l'exposició de les treballadores en situació d'embaràs o part recent a agents, procediments o condicions de treball que puguin influir negativament en la salut de les treballadores o del fetus. Si els resultats de l'avaluació revelen un risc per a la seguretat i la salut, l'empresari ha d'adoptar les mesures necessàries per evitar l'exposició a aquest risc.
- ✓ Quan l'adaptació de les condicions o del temps de treball no sigui possible, l'empresari ha de determinar la relació dels llocs de treball exempts de riscos a aquests efectes.
- ✓ Si aquest canvi de lloc no és possible l'empresari pot declarar el pas de la treballadora afectada a la situació de suspensió del contracte per risc durant l'embaràs, durant el període necessari per protegir-ne la seguretat o la salut i mentre persisteixi la impossibilitat de reincorporar-se al seu lloc anterior o a un altre lloc compatible amb el seu estat.

Cotització de les persones beneficiàries d'una prestació econòmica a les branques general i jubilació

Art. 105.3

Les prestacions lliurades als assalariats donen lloc a la retenció de la part assalariada de la cotització. La CASS substitueix a l'empresa i paga la part empresarial de les cotitzacions.

Art. 105.4

Les prestacions lliurades a les persones que exerceixen una activitat per compte propi el pagament es fa mitjançant el descompte de la prestació de la quantitat obligada a cotitzar.

Capital per defunció

Art. 176

- Beneficiaris: parents o qualsevol altra persona que han assumit les despeses derivades relacionades amb l'òbit de la persona assegurada.
- Les condicions d'atorgament d'aquest capital es regulen per reglament.

Art. 178

- Tres vegades el salari global mensual mitjà cotitzat pel conjunt de les persones assalariades a la CASS de l'any immediatament anterior al fet causant.

Prestacions d'invalidesa

Invalidesa derivada d'accident laboral o malaltia professional

Determinació del grau i contingut econòmic de la pensió

Art. 163.2

- No s'exigeix cap període previ de cotització.

Art. 164

- **El grau de menyscabament es calcula a partir d'uns barems tècnics tenint en compte:**
 - ✓ Element objectiu: minva de la integritat corporal.
 - ✓ Element professional consistent en la pèrdua d'ingressos que sofreix la persona assegurada comparant els salaris que rebia abans i després de produir-se l'accident laboral o la malaltia professional.
L'element professional: màxim 25%.

Art. 165

- Quan s'ha fixat el grau d'incapacitat la persona assegurada té dret a un capital o a una pensió.
- **Minva < 10%:** capital 3 vegades la base de càlcul actualitzada.
- **Minva entre 10 i 100%:** correspon una pensió resultant d'aplicar un percentatge a la base de càlcul actualitzada en funció del grau d'incapacitat.

Prestacions d'invalidesa

Invalidesa derivada d'accident no laboral o malaltia comuna

Persones beneficiàries

Art. 167

- Per tenir dret a la pensió d'invalidesa, la persona assegurada ha d'haver cotitzat abans de la data de l'últim atur de treball que ha esdevingut invalidant.
- Si l'assegurat té menys de 21 anys
 - ✓ **1 mes de cotització**
- Si l'assegurat té entre 21 i 49 anys
 - ✓ **(Edat x3) - 54**
- Si l'assegurat té entre 50 i 64 anys
 - ✓ **96 mesos de cotització**

Prestacions d'invalidesa

Pensions d'invalidesa

Art. 169-170

- Dues categories
- ✓ **Categoria A :** Persones que NO requereixen l'assistència d'una tercera persona per a les activitats essencials de la seva vida.

Grup 1) Capacitat per exercir la seva activitat professional habitual o equivalent (30%).

Grup 2) Incapacitat per exercir la seva activitat habitual o una activitat professional o equivalent (50%).

Grup 3) Incapacitat per exercir qualsevol activitat (75%).

- ✓ **Categoria B:** Persones que SI requereixen l'assistència d'una tercera persona per a les activitats essencials de la seva vida (90%).

Prestacions d'invalidesa

Art. 174

- **Pensió d'invalidesa en arribar als 65 anys:**
- ✓ Si la pensió de jubilació és inferior a la pensió d'invalidesa, la pensió de jubilació s'incrementa fins a igualar l'import de la pensió d'invalidesa.
- ✓ Si la persona beneficiària d'una pensió d'invalidesa, té dret a capital de jubilació, percebrà una pensió de jubilació igual a la pensió d'invalidesa que rebia, sense dret a capital de jubilació.

Art. 175

- **Pensió d'invalidesa després dels 65 anys:**
- ✓ No tenen dret a pensió d'invalidesa les persones que a la data del fet causant reuneixin els requisits per accedir a la pensió de jubilació, en aquest cas només pot rebre la prestació de jubilació.

Pensions de reversió

Viduïtat

Art. 180

- Per tenir dret a pensió de viduïtat la persona assegurada difunta ha d'haver cotitzat a la branca general almenys un determinat nombre de mesos en funció de l'edat.
- ✓ Si la mort es derivada d'accident laboral o malaltia professional no es requereix cap període de cotització.

Art. 181

- **Tenen dret a la pensió de viduïtat:**
 - ✓ El cònjuge supervivent,
 - ✓ La persona unida amb el causant formant una parella de fet, i,
 - ✓ Les persones majors de 55 anys que han estat vinculades en matrimoni o parella de fet i existeixi separació o divorci.

Pensions de reversió

Viduïtat

Art. 182 - 188

Vídues/vidus < de 55 anys (pensió temporal):

- ✓ Tenen dret a una pensió de viduïtat per una durada limitada en funció de l'edat de la persona beneficiària.
- ✓ Import 50 % de la base de càlcul
- ✓ Mínim 60 % i màxim 120% del salari mínim

Vídues/vidus > de 55 anys (vitalícia):

- ✓ Tenen dret a una pensió de viduïtat vitalícia igual a la meitat de pensió de jubilació que cobrava o hagués correspost a la persona difunta, i poden tenir dret a un complement no contribuït a càrrec de govern.

Pensions de reversió

Viduïtat

Art. 185

Viduïtat derivada d'accident de treball o malaltia professional:

- ✓ Quan el/la beneficiari/ària de la pensió $<$ de 55 anys, té dret a una pensió de viduïtat temporal en les mateixes condicions que les pensions derivades de malaltia comuna o accident no laboral.
- ✓ Quan el/la beneficiari/ària de la pensió $>$ de 55 anys, pot optar:
 - ⇒ Pensió vitalícia
 - ⇒ Pensió temporal

Pensions de reversió

Orfenesa

Art. 189

Orfenesa:

- ✓ Per tenir dret a la pensió d'orfenesa, la persona assegurada difunta ha d'estar en situació d'alta en el moment del fet causant o bé ha d'haver cotitzat a la branca general com a mínim 12 mesos en els darrers 18 mesos abans de la defunció.
- ✓ < de 18 anys.
- ✓ > de 18 o < de 25: no tenir activitat laboral regular i estudiar en un establiment d'ensenyança reconegut, o ser discapacitat.
- ✓ Import 30% del salari mínim.

Branca de jubilació

Art. 194 a 201 i 203

- ✓ **La prestació econòmica de jubilació consisteix:**
 - ⇒ En el pagament d'un capital (retorn de les cotitzacions actualitzades), o,
 - ⇒ Pagament d'una pensió vitalícia.

 - ⇒ Haver complert 65 anys

 - ⇒ Si s'han cotitzat < 12 mesos no es percep ni pensió mensual ni capital.
 - ⇒ Si s'han cotitzat a la branca jubilació entre 13 i 84 mesos a Andorra, es té dret a un capital.
 - ⇒ Si s'han cotitzat a la branca jubilació entre 85 i 144 mesos a Andorra, es té dret a un capital o una pensió.
 - ⇒ Si s'han cotitzat a la branca jubilació més de 144 mesos a Andorra es té dret a una pensió.
 - ⇒ Les pensions inferiors al 50% del salari mínim poden tenir dret a un complement no contributiu a càrrec de govern.

Branca de jubilació

Art. 202 i 204

- ✓ **Pensió de jubilació abans dels 65 anys**
 - ⇒ Haver complert 58 anys
 - ⇒ Haver cotitzat més de 480 mensualitats a Andorra
 - ⇒ La pensió es redueix en funció de coeficients tècnics (**disposició adicional setena**)

- ✓ **Pensió de jubilació després dels 65 anys**
 - ⇒ Es pot ajornar el cobrament de la pensió fins a un màxim de 7 anys (fins als 72 anys)
 - ⇒ La pensió s'incrementa en funció dels coeficients tècnics (**disposició adicional setena**)

Art. 205 a 206

✓ **Comptabilitat amb una activitat laboral**

És compatible la pensió de jubilació amb una activitat assalariada o per compte propi, excepte si la persona és beneficiària d'una pensió de jubilació abans dels 65 anys.

✓ **Increment per cònjuge**

- ⇒ Cònjuge amb 65 anys i sense cap pensió de jubilació. La pensió de la persona assegurada s'incrementa en un 10%.
- ⇒ Cònjuge amb 65 anys i beneficiari d'una pensió de jubilació d'un import inferior al 10% de l'import de la pensió de jubilació de la persona assegurada. La pensió de la cònjuge s'incrementa fins arribar al valor d'aquest 10%.

Instrucció d'expedients, infraccions i sancions

Art. 228 a 231

- **Expedients no sancionadors:**
 - ✓ Es regulen els expedients en matèria de seguretat social i les divergències entre les persones assegurades i la CASS que no tenen caràcter sancionador.
 - ✓ Els expedients els pot iniciar d'ofici la CASS o bé la persona interessada mitjançant sol·licitud.
 - ✓ La resolució dels expedients correspon a la direcció general de la CASS.

Instrucció d'expedients, infraccions i sancions

Art. 232 a 254

▪ **Expedients sancionadors:**

- ✓ Constitueix infracció administrativa tota vulneració, per acció o per omissió, de les disposicions en matèria de seguretat social contingudes en aquesta Llei o en els reglaments que la desenvolupen.
- ✓ Les infraccions a les disposicions de la seguretat social es classifiquen en faltes lleus, greus i molt greus dels empresaris, de les persones que realitzin una activitat per compte propi, les persones assalariades, les persones sol·licitants de prestacions i les persones beneficiàries de prestacions així com els prestadors de serveis de salut.

Són faltes lleus dels empresaris, entre altres:

- ⇒ **Presentar les altes i les baixes dels seus assalariats fora del termini sense motiu justificat.**
- ⇒ **Presentar les declaracions d'accident laboral fora del termini sense motiu justificat.**
- ⇒ **Presentar el full de cotització amb retard si és inferior a 1 mes.**

Són faltes lleus de les persones que realitzen una activitat per compte propi, entre altres:

- ⇒ **Presentar altes i baixes mèdiques fora del termini sense motiu justificat.**
- ⇒ **Presentar les declaracions d'accident laboral fora del termini sense motiu justificat.**

Instrucció d'expedients, infraccions i sancions

Art. 232 a 254

Són faltes greus dels empresaris, entre altres:

- ⇒ **Afiliar, donar d'alta o de baixa una persona assalariada quan no existeixi cap motiu que ho justifiqui.**
- ⇒ **Presentar el full de cotització amb retard si és superior a 1 mes i inferior a 3 mesos.**

Són faltes greus de les persones que realitzen una activitat per compte propi, entre altres:

- ⇒ **Afiliar-se, donar-se d'alta o de baixa quan no existeixi cap motiu que ho justifiqui.**
- ⇒ **Presentar una declaració falsa d'un accident laboral.**

Són faltes greus de les persones assalariades, de les persones beneficiàries i de les persones sol·licitants de prestacions, entre altres:

- ⇒ **Realitzar activitats professionals durant el període d'incapacitat temporal o maternitat.**

Són faltes molt greus dels empresaris, entre altres:

- ⇒ **Incomplir el deure d'afiliar o donar d'alta a la seguretat social una persona assalariada.**
- ⇒ **Presentar el full de cotització amb retard si aquest retard és superior a 3 mesos.**

Instrucció d'expedients, infraccions i sancions

Art. 232 a 254

Són faltes molt greus de les persones que realitzen una activitat per compte propi:

- ⇒ **Percebre l'abonament de les despeses derivades de les prestacions de reembossament sense que s'hagin portat a terme els actes sanitaris.**
- ⇒ **Actuar fraudulentament amb la finalitat d'obtenir prestacions indegudes.**
- ✓ Les infraccions lleus se sancionen amb una advertència o multa d'un import equivalent al preu de venda del punt de jubilació entre 50 i 100 punts **(103,10 i 206,20 Euros)**.
- ✓ Les infraccions greus se sancionen amb una multa d'un import equivalent al preu de venda del punt de jubilació entre 101 i 1.000 punts **(208,26 a 2.062,00 Euros)**.
- ✓ Les infraccions molt greus se sancionen amb una multa d'un import equivalent al preu de venda del punt de jubilació entre 1.001 i 20.000 punts **(2.064,06 a 41.240,00 Euros)**.

Instrucció d'expedients, infraccions i sancions

Art. 246

✓ **Sancions accessòries:**

- ⇒ L'omissió del deure d'afiliar o donar d'alta una persona assalariada comporta el reembossament per part de l'empresari a la CASS de totes les prestacions satisfetes a la persona treballadora.
- ⇒ La recepció de prestacions com a conseqüència de fets constitutius d'infracció comporta l'obligació de retornar l'import de les prestacions indegudes.
- ⇒ La comissió d'infraccions molts greus per les persones prestadores de serveis poden comportar la desconvenció amb la CASS per un termini de 3 mesos a 10 anys.

Recursos

Art. 255 a 259

- **Recursos:**
 - ✓ Contra les decisions i resolucions de la direcció general en relació amb els procediments administratius sancionadors i els expedients en matèria de seguretat social, la persona interessada pot recórrer per via administrativa davant del Consell d'Administració en el termini de 13 dies hàbils.
 - ✓ Contra les resolucions del Consell d'Administració es pot interposar recurs en el termini de 13 dies hàbils davant la jurisdicció administrativa.

Disposicions

- **Disposició adicional catorzena:**

- ✓ Les persones que hagin cotitzat com a no assalariades del sector agrícola durant el termini de 2 anys immediatament anteriors a l'entrada en vigor d'aquesta Llei gaudiran de la reducció de la cotització.

- **Disposició transitòria primera:**

- ✓ Les prestacions atorgades abans del moment d'entrada en vigor d'aquesta Llei i que tinguin una continuïtat en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta Llei es regulen per la legislació en vigor en el moment de produir-se el fet causant, sempre que aquesta Llei no sigui més favorable i prèvia petició de l'assegurat en un termini no superior a un any.

Disposicions

- **Disposició transitòria segona:**

- ✓ Les sol·licituds de prestacions formulades abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei es regulen per la legislació vigent en el moment de formular la sol·licitud, excepte que la persona beneficiària consideri que aquesta Llei és més favorable i ens sol·liciti la seva aplicació en un termini no superior a sis mesos de la seva entrada en vigor.

- **Disposició final tercera:**

- ✓ Aquesta Llei entra en vigor el primer dia del mes següent al termini d'un any de ser publicada al BOPA (01/11/2009).

Llei 17/2008

de la

Seguretat Social